

Handläggare
Sandra Wetterstrand
Telefon: 08-508 289 27

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2020-03-24 p. 16

Hållbarhet blir standard

Förvaltningens förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnamnden

1. Godkänner att miljöförvaltningen deltar i det Vinnova-finansierade projektet ”Hållbarhet blir standard”
2. Godkänner att miljöförvaltningen deltar i projektet ”Hållbarhet blir standard i Mälardalen” medfinansierat av Viable Cities
3. Uppdrar åt förvaltningschefen att underteckna konsortialavtal för båda projekten med övriga deltagare i projekten.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har ansökt om och blivit beviljade två projekt, med syfte att ta vidare innovativa hållbara lösningar som genomförs i pilotprojekt till att bli standardlösningar i ordinarie processer i stadsutvecklingen. Genom standardisering och uppskalning av hållbara lösningar kan klimatpåverkande- och andra utsläpp minska, samtidigt som en socialt och ekologiskt hållbar stad skapas med god kostnadseffektivitet.

Det ena projektet kallas ”Hållbarhet blir standard” och finansiering för det har beviljats av Vinnova. Totalt har drygt 6,4 miljoner kronor beviljats för projektet som helhet, varav cirka 2,1 miljoner kronor tillfaller Stockholms stad. Stödnivån är 100 procent.

Det andra projektet kallas ”Hållbarhet blir standard i Mälardalen” och finansiering för det beviljades av Viable Cities. Totalbudgeten för projektet är 1 miljon kronor. Stödnivån är 50 procent, så totalt har 0,5 miljon kronor i bidrag har beviljats varav cirka 0,2 miljoner kronor tillfaller Stockholms stad.

högskolan, Sveriges kommuner och regioner, Uppsala universitet, Värmdö kommun och RISE. Miljöförvaltningen leder projekten.

Projekten ger bra möjligheter att lära av och jämföra åtgärder i andra städer samt ta del forskningsresultat inom området.

Projekten har förankring i Stockholms stads mål och verksamhet och genomförs i enlighet med stadens budget, Agenda 2030-arbete, miljöprogram, klimathandlingsplan, framkomlighetsstrategi, innovationsstrategi samt Smart och uppkopplad stad-strategi. Projekten stöder stadens arbete att skapa en fossilfri, klimat-anpassad samt socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar stad.

Bakgrund

I Stockholm och andra svenska städer finns stor erfarenhet av spännande och innovativa lösningar för byggnader, transporter och utemiljö som utvecklats i olika pilotprojekt. Många av dessa lösningar har stor potentiell klimat- och samhällsnytta. Städerna behöver i större omfattning följa upp dessa lyckade pilotprojekt och implementera smarta och hållbara lösningar i städernas ordinarie processer.

En uppskalning av hållbara lösningar i ordinarie processer är ett avgörande bidrag i uppfyllandet av Agenda 2030-målen, att göra Stockholm fossilfritt till år 2040 och omställningen till ett hållbart samhälle. Miljöförvaltningen har tillsammans med flera svenska städer, forskningsinstitut samt andra nationella och internationella parter ansökt och blivit beviljade två projekt, med syfte att ta vidare innovativa hållbara lösningar som genomförts i pilotprojekt till att bli standardlösningar i stadsutveckling.

Det ena projektet kallas ”Hållbarhet blir standard” och där medverkar Stockholm tillsammans med Göteborg och Malmö. Finansiering för detta har beviljats av Vinnova.

Det andra projektet kallas ”Hållbarhet blir standard i Mälardalen” och där medverkar Stockholm och Värmdö kommun. Tanken är att få med fler Mälardalskommuner under projektets gång. Ansökan om finansiering för detta beviljades av Viable Cities.

Beskrivning av Vinnovas och Viable Cities program

Vinnovas program ”Innovationer för ett hållbart samhälle - en klimatneutral framtid” är ett program för projekt som på ett banbrytande och gränsöverskridande sätt ska bidra till ett klimat-neutralt samhälle. Projekten ska utveckla kunskap och kompetens som kan bidra till stor samhällsnytta. I programmet välkomnas projekt som bidrar till att göra bostäder och stadsmiljöer hållbara utifrån ett ekonomiskt och socialt perspektiv samtidigt som dess klimatavtryck minskas radikalt. Projekten bör även bidra till att

universell utformning integreras i tidiga skeden av stadsutvecklingsprocessen, för att bidra till att skapa inkluderande, trygga och klimatneutrala städer.

Viable Cities program ”Klimatneutrala städer – snabbare tillsammans” är ett program för projekt som fokuserar på städer som vill påskynda omställningen för att bli livskraftiga och klimatneutrala redan år 2030. Fokus ligger på innovativa lösningar och ny kunskap som bidrar till att accelerera omställning till klimatneutrala städer på ett sätt som bidrar till ett gott liv för alla, inom planetens gränser. Utlysningen välkomnade förslag till projekt som utgår från ett holistiskt perspektiv på staden och som nyttjar digitalisering och medborgarengagemang för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer.

Projektens syfte och mål

Projektet syftar till att ta vidare innovativa hållbara lösningar för byggnader, transporter och utemiljö som genomförts i pilotprojekt till att bli standardlösningar i stadsutvecklingen, både i nybyggnadsprojekt och i renovering av befintliga byggnadsbestånd.

Projektet utgår från en djupanalys av framgångsfaktorer i tidigare genomförda forsknings- och utvecklingsprojekt i Stockholm, Göteborg och Malmö samt kommuner i Mälardalen, för att i en deltagandebaserad process utveckla en samverkansmodell och en analysmetod för uppskalning och standardisering av hållbara lösningar i ordinarie stadsutvecklingsprocesser.

Analysmetoden ska användas för att kartlägga och analysera lösningar med potential att bidra till omställning till hållbart samhälle. Exempel på sådana lösningar är återvinning av värme från verksamheter och ventilation, solceller, biokol som potentiella kolsänkor, smart belysning, mobilitetshubbar med tillgång till olika typer av transportmedel samt växtbäddar och gröna tak. Fler exempel på lösningar presenteras i bilaga 1.

Samverkansmodellen ska användas för att underlätta implementering och standardisering av förloppet för sådana hållbara lösningar genom effektiv aktörssamverkan.

Genom att arbeta med ett holistiskt perspektiv beaktas flera hållbarhetsfrågor samtidigt, vilket ger möjlighet att förstärka positiva synergier och undvika negativa bieffekter. Med utgångspunkt i principen att ”helheten är större än summan av delarna” innebär detta att många olika aktörer måste samverka effektivt. Genom standardisering och uppskalning av hållbara lösningar kan klimatpåverkande och andra utsläpp minska, samtidigt som en socialt och ekologiskt hållbar stad skapas med god kostnadseffektivitet.

Projektens tidplan, organisation och budget

Projektet ”Hållbarhet blir standard” (Vinnova) beräknas pågå i fyra år. Arbetet är upplagt i sex arbetspaket, se figur 1 på sida 6.

Konsortiet för ”Hållbarhet blir standard” består av totalt åtta partners. Dessa är Stockholms stad, Göteborgs stad, Malmö stad, Fastighetsägarna Stockholm, IVL Svenska Miljöinstitutet, Kungliga Tekniska högskolan, Sveriges kommuner och regioner samt Uppsala universitet. Miljöförvaltningen leder konsortiet och har en projektledarroll.

Totalt har drygt 6,4 miljoner kronor sökts för projektet som helhet, varav cirka 2,1 miljoner kronor tillfaller Stockholms stad. Stödnivån är 100 procent. Projektet har beviljats 6 493 500 miljoner kronor varav drygt 0,9 miljoner kronor betalades ut i december 2019.

Projektet ”Hållbarhet blir standard Mälardalen” (Viable Cities) beräknas pågå i ett år. Projektet deltar i de arbetspaket som pågår under det första året och gör en förstudie inför ansökan om vidare finansiering av projektet.

Konsortiet för ”Hållbarhet blir standard Mälardalen” består idag av totalt sex partners. Dessa är Stockholms stad, Värmdö kommun, Fastighetsägarna Stockholm, IVL Svenska Miljöinstitutet, Kungliga Tekniska högskolan och RISE. Miljöförvaltningen leder konsortiet och har en projektledarroll. Dialog kommer att föras med flera kommuner i Mälardalen och regionen under projektets gång.

Totalbudgeten för projektet är 1 miljon kronor. Stödnivån är 50 procent, så totalt har 0,5 miljon kronor i bidrag har beviljats varav cirka 0,2 miljoner kronor tillfaller Stockholms stad.

Projektens organisation består av en arbetsgrupp och en styrgrupp med representanter från samtliga projektparter samt en internationell referensgrupp. Stockholms stads innovationsdirektör är en av representanterna i styrgruppen. Städerna och Mälardalen har även interna arbetsgrupper och styrgrupper, se figur 2 på sida 6. Även Stockholm har en intern arbetsgrupp med representanter från flera förvaltningar och bolag samt en styrgrupp. Projektens organisation möjliggör dialog och förankring mellan parterna samt internt hos parterna.

Projekten ska genomföras med befintliga medarbetare.

Medverkan har stämts av med samtliga parter. Projekten har även förankrats inom Stockholms stad med bland annat stadsledningskontoret, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Stockholm Stadshus AB.

Förvaltningens synpunkter och förslag

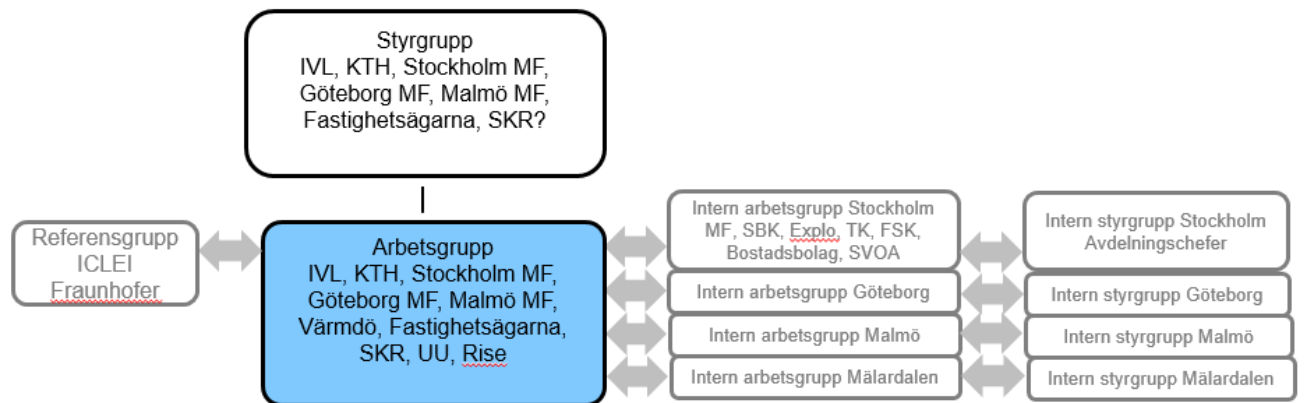
Att följa upp lyckade pilotprojekt och implementera smarta och hållbara lösningar i ordinarie processer är en utmaning som flera städer brottas med.

Genom att testa och implementera hållbara och innovativa lösningar samt breda och effektiva samverkansformer i ett tidigt skede i stadsutvecklingsprojekt kan mekanismer och processer som behöver förändras eller utvecklas identifieras, så att hållbara lösningar från innovativa pilotprojekt utnyttjas bättre i ordinarie verksamhet och kan standardiseras i stadsutvecklingen. Detta stärker synergieffekter och samverkan över stuprörsgäranser.

Projekten ger även bra möjligheter att lära av och jämföra åtgärder i andra städer och aktörer i projektet. Stockholm får ta del av andra städers erfarenheter samt forskningsresultat inom området. Projekten kan även fördjupa Stockholms nätverk och samarbete med aktörer i Sverige och Europa.

Projekten har förankring i Stockholms stads mål och verksamhet och genomförs i enlighet med stadens budget, Agenda 2030-arbete, miljöprogram, klimathandlingsplan, framkomlighetsstrategi, innovationsstrategi samt Smart och uppkopplad stad-strategi. Projekten stöder stadens arbete att skapa en fossilfri, klimat-anpassad samt socialt och ekologiskt hållbar stad på ett kostnadseffektivt sätt.

	Arbetspaket 1 Projektledning (2020-2023) Stockholm	Arbetspaket 2 Analysmetod (2020-2021) IVL	Arbetspaket 3 Samverkans- modell (2020-2022) KTH	Arbetspaket 4 Genomförande i utvalda områden (2021-2023) Stockholm	Arbetspaket 5 Utvärdering (2022-2023) KTH	Arbetspaket 6 Spridning av projektets resultat (2020-2023) SKR
Syfte	Koordinera projektets arbete	Kartläggning och analys av befintliga lösningar med potential att bidra till omställning till klimatneutralt samhälle	Utveckla en samverkansmodell för att underlätta implementering av och standardisera förloppet för hållbara lösningar genom effektiv aktörssamverkan.	Att testa samverkansmodellen och analysmetoden för att implementera framgångsrika lösningar i utvalda områden i Stockholm, Göteborg, Malmö och Mälardalskommuner.	Säkerställa lärandeprocessen genom att utvärdera projektgenomförandet och finjustera samverkansmodellen	Att sprida verktygen till andra kommuner i Sverige och internationellt
Milstolpar	Övergripande och detaljerade projektplaner är framtagna Leda styr-, arbets- och referensgrupp, uppstart av projektet och tidplan för möten framtagen Löpande rapportering samt projektavslutning, slutrapportering av projektet	Utveckling av bedömningsmall samt kartläggning och kvantifiering av lösningar med stor potential för klimatneutralitet Analysmetoden utvecklas Exempel på hållbara lösningar tas fram genom en testanalys	Identifiering av framgångsfaktorer för tvärsektorieell samverkan för hållbar samhällsutveckling Koncept för samverkansmodellen Relevanta aktörer är knutna till projektet	Planering inför genomförande Lösningar har genomförts i de utvalda områdena Förutsättningar för fortsatt genomförande är skapade	Utveckling av flexibelt utvärderingsverktyg samt utvärdering av projekten i AP4. Finjustering av samverkansmodellen	Kommunikationsplan Ta fram visualisering av projektet Avslutningskonferens

Bilagor

1. Ansökan om finansiering från Vinnova för "Hållbarhet blir standard"
2. Besked om finansiering för "Hållbarhet blir standard" från Vinnova
3. Ansökan om finansiering från Viable Cities för "Hållbarhet blir standard i Mälardalen"
4. Besked om finansiering för "Hållbarhet blir standard i Mälardalen" från Viable Cities